

Juli nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Het is weer zomer, en voor velen tijd om op pad te gaan. Dit jaar zijn er vooral tentoonstellingen in eigen land, die ik tegen kwam. Je vindt ze verderop in de nieuwsbrief bij 'activiteiten'.

De zomer geeft veel mensen naast op pad gaan vaak meer tijd en ruimte om te lezen. De boekenbranch maakt van de gelegenheid gebruik om mensen meer aan het lezen te krijgen -en boeken te kopen- en dus verschijnen overal zomer-leestips, al dan niet gebonden aan reisbestemmingen. Het leverde deze maand zo veel nieuw verschenen boektitels op, dat ik ze lang niet allemaal heb kunnen beschrijven. M.n. bij de vertaalde romans is dat het geval gebleken.

* Bij het samenstellen van de nieuwsbrief vallen me regelmatig de onderwerpen gewoon toe. Ik kom ze al dan niet toevallig tegen. Zoals de documentaire die gisteravond te zien was bij Close Up: **Hidden Letters - Vrouwen**

en vrijheid in China. Eeuwenlang werden vrouwen in China gedwongen tot onderdrukkende huwelijken en mochten ze nauwelijks lezen of schrijven. Ze ontwikkelden onderling een geheime taal, 'Nüshu'. De taal bracht generaties Chinese vrouwen samen in een systeem van verhalen vertellen dat was uitgevonden om solidariteit uit te drukken. In hedendaags China strijden twee jonge vrouwen, Hu Xin en Wu Simu, voor het behoud van dit geheimschrift. Maar minstens zo groot is hun

strijd om als vrouw een vrij en gelukkig leven te leiden in een nog altijd heel traditionele maatschappij. In de documentaire richt regisseuse Violet Du Feng zich op het moderne leven van de hoofdrolspelers in relatie tot Nüshu. Ze benadrukt het contemplatieve en optimistische van de zusterschap, die vervat zit in deze eeuwenoude vorm van schrijven.

De documentaire is nog te bekijken via: https://www.npostart.nl/close-up/27-06-2023/AT_300012723

Sinoloog *Wilt Idema* bekijkt het van een minder spectaculaire invalshoek. Volgens hem waren de vrouwen vaak niet helemaal ongeletterd. Desalniettemin publiceerde hij al in 1996 de vertaling van **Vrouwenschrift: Vriendschap, Huwelijk**

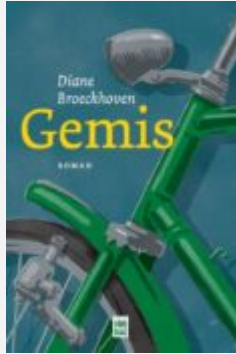

En Wanhoop Van Chinese Vrouwen, Opgetekend in Een Eigen Schrift, met teksten van Chinese vrouwen in hun eigen schrift dat de mannen niet konden lezen. Ze schreven over de vreugde van onderlinge vriendschap, de angst voor verkrachting, de huiver voor het huwelijk, de ontberingen van het moederschap en de ellende van een bestaan als weduwe. Er ontstond een literatuur van liederen en verhalen voor vrouwen door vrouwen, waarin zij hun eigen leven beschreven, zonder dat ze zich af hoefden te vragen wat het patriarchale gezag daar wel van zou vinden. De liederen en balladen in het vrouwenschrift bestrijken de verschillende aspecten van het leven op het Chinese platteland tijdens de laatste twee eeuwen en laten door de ogen van vrouwen het harde bestaan zien van een dorpsgemeenschap. Na 1949 werd het gebruik van het vrouwenschrift een reden voor vervolging en talloze teksten werden bewust vernietigd. Na 1978, toen nog slechts enkele vrouwen het schrift beheersten, zijn Chinese onderzoekers begonnen teksten in het vrouwenschrift te verzamelen en uit te geven; wat nu bekend is, is slechts een

fractie van een eens zeer rijke literatuur.

Onlangs uitgebrachte titels

- In haar nieuwe roman **Kukuruznik** verweeft *Saskia Goldschmidt* de geschiedenis van de vrouwelijke vliegpioniers met een familieverhaal over een oorlogstrauma. “Deze vrouwen hadden niet alleen de moed om in hun eentje in een klein vliegtuigje te stappen en records te vestigen, maar ook de moed om af te wijken.” Noa erft bij het overlijden van haar vader een kist met papieren en verhalen over vliegeniersters uit de begintijd van de luchtvaart. Rosy Rose bijvoorbeeld, de eerste Amerikaanse zwarte pilote, en de jonge vrouwen in het Sovjetleger die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Kukuruzniks in het donker leerden vliegen. En er zijn brieven van een jonge moeder aan haar verongelukte echtgenoot. Noa vraagt zich af waarom haar zwijgzame vader zich zo hevig interesseerde voor deze vrouwen.

- *Diane Broeckhoven* is auteur en journalist. Ze begon met schrijven voor kinderen en adolescenten. De laatste jaren heeft ze zich toegelegd op literatuur voor volwassenen, waaronder de novelle *De Buitenkant van Meneer Jules* (2001), dat tot verschillende theaterstukken werd bewerkt. In haar nieuwe roman **Gemis** vangt de 6-jarige Justus flarden op van een felle ruzie tussen zijn ouders. Een dag later is zijn moeder verdwenen. Ontredderd blijft de jongen achter met zijn vader, die eist dat hij haar naam nooit meer zal uitspreken. Het leven gaat verder, maar het gemis en de eenzaamheid wortelen zich diep in hem. Tot in zijn puberteit die ene mysterieuze naam - Ensor - die hij als kind tijdens een gesprek tussen de twee volwassenen heeft opgevangen, betekenis krijgt.

- In **Alledaags geweld** van *Eva Keuris* gaat het over hoe menselijk onvermogen van generatie op generatie wordt doorgegeven en steeds in een andere vorm terugkeert. Van de ene op de andere dag wil Heleens zoon Jonah haar niet meer zien. Heleen begrijpt er niets van, maar kan niet anders dan Jonahs contactverbod respecteren. Na een jaar belt hij haar. Inmiddels is hij verhuisd naar een dorp bij haar in de buurt en heeft hij een nieuwe vriendin, Floor, die zwanger is van hun zontje. Alsof er niets gebeurd is maakt Heleen ineens weer onderdeel uit van Jonahs leven. Ze kan het goed vinden met Floor, die zich wat verloren voelt in het dorp, zonder rijbewijs, zonder werk, met kind. Floor neemt Heleen in vertrouwen over haar relatie, die niet altijd zo liefdevol is als het lijkt. Terwijl Floor twijfelt of haar escalerende ruzies met Jonah normaal zijn of een symptoom van een toxische relatie, wordt Heleen geconfronteerd met de naakte waarheid over haar huwelijk met Jonahs overleden vader en over hoe dat Jonah heeft gemaakt tot wie hij is.

- In **Ik dacht dat jij** vertelt *Joke van Leeuwen* over een man die met ‘machteloze macht’ probeert zijn vrouw lief te hebben. Hij lijkt zichzelf ervan te willen overtuigen dat hij met reden woedend en jaloers kan worden, en dat terwijl hij haar regelmatig toevertrouwt zoveel van haar te houden. En ze kunnen toch samen lachen? Nou dan. Zo mooi als de liefde begon, zo beklemmend wordt de manipulatie. Vol vaart stormt het verhaal af op een onontkoombaar maar onverwacht einde. “Een traditionele *Joke van Leeuwen* in de verrukkelijke betekenis van het woord.”

- In 1945 trekken drie Joodse vrouwen, allen weduwe geworden, zich terug in ‘het familiehuis’ aan zee. Overgelaten aan zichzelf, zonder enige hulp of steun van de Nederlandse regering, proberen de zachtaardige Serline, de oude Judit en de jongste, de sensitieve Roza, hun leven weer vorm te geven. Het is Serline die dit vrouwenhuishouden liefdevol draagt. Elke zomer komen ‘de drie kleintjes’ logeren: hun twee nichtjes en een neefje. In die weken klinken vrolijke kinderstemmen en is het samengestelde gezin in het familiehuis voor even weer geheeld. Nog geen zeven jaar later sterft Serline. ’s Avonds laat brengen twee agenten het bericht van haar overlijden. De lange nacht die volgt is het hart van **Het verdriet van de vrede** van *Chaja Polak*. Judit en Roza, nu zonder Serlines steun en troost, zien hun door de oorlog beschadigde levens aan zich voorbijtrekken.

- **De maagd van Rosendael** van Lydia Rood is een historische roman gebaseerd op het tumultueuze leven van Marie d'Harcourt, een Franse vrouw van adel. Marie d'Harcourt wordt in 1405 uitgehuwelijkt aan de Gelderse hertog Reinald IV met het doel hem een wettige nakomeling te bezorgen. Reinald wordt opgeslokt door territoriale oorlogen en heeft weinig geduld met zijn belezen vrouw. Hoewel de hertog een spoor van bastaardkinderen nalaat, lukt het Marie niet om een erfgenaam op de wereld te zetten. Na een miskraam en een dramatische nacht op slot Rosendael wordt het Marie duidelijk dat Reinald de hoop heeft opgegeven. Marie klampt zich vast aan het geloof. Met evenveel overgave stort ze zich op de opvoeding van Arnold, het zontje van haar vriendin Mia van Arkel. Reinald en Marie drijven steeds verder van elkaar weg als blijkt dat ze met hun ambities voor de toekomst van Gelre faliekant tegenover elkaar staan. In de eigengereide Gelderse steden vindt Marie onverwachte

bondgenoten.

- **Anjet Daanje** heeft na de Libris-prijs voor *Het lied van ooievaar en dromedaris* nu ook de Constantijn Huygens-prijs gekregen voor haar literaire werk. De jury spreekt van "een eigenzinnig oeuvre met een overweldigende kracht." en dat ze heeft gebouwd "aan een literair universum dat wat betreft spanwijdte en verteldrift zijn gelijke niet kent". Eerder van haar verschenen romans die destijds nog niet zo veel aandacht kregen worden opnieuw uitgegeven, zoals deze maand **Veelvuldig en alleen**, over een jongen die al zeven jaar in bed ligt, maar niet ziek is. Hij krijgt lichamelijke oefening en muziekonderwijs aan huis, en elke dag komen er vrienden over de vloer om verhalen over hun leven te vertellen. Zo kan hij zijn eigen verhaal van 7 jaar geleden proberen te reconstrueren.

Vertaalde romans

- **De geschiedenis** van Elsa Morante "geldt terecht als een van de indrukwekkendste oorlogsromans. Ik weet niet hoe je overtuigender tegen de oorlog kunt spreken", schreef de Volkskrant in 2003. Elsa Morante vertelt in haar roman niet alleen over een eenvoudige vrouw, maar ook beschrijft ze hoe simpele, onschuldige mensen door de loop van de tijd worden vermorzeld. Ida Mancuso is weduwe en woont met haar opgeschoten zoon Nino in Rome. Op een januarimiddag in 1941 wordt zij verkracht door een Duitse soldaat op doorreis naar het front in Noord-Afrika en zo krijgt Nino negen maanden later een broertje, Useppe. Lang zal het jongetje niet leven, maar zijn korte bestaan is zonnig en betoverend, ondanks de kou, honger en ellende van de oorlog. Zeldzaam vroegrijp als Useppe is, beschikt hij over een dieper inzicht dan de volwassenen, die blind door een van de afschuwelijkste tijden van het verleden strompelen. *De geschiedenis* is de 3e heruitgave van Elsa Morante's romans, na *Het eiland van Arturo* en *Leugens en tovenarij*.

- In **Het onvergetelijke jaar van Tomoko** beschrijft Yoko Ogawa het Japanse leven in de jaren zeventig. Na haar vaders dood kan Tomoko's moeder niet meer voor haar zorgen en wordt ze voor een jaar naar haar oom en tante gestuurd. Tomoko is twaalf jaar en kijkt haar ogen uit: het huis waarin ze terecht komt is een oude dierentuin. Haar nicht Mina maakt haar wegwijs en vertelt haar verhalen over de eigenzinnige inwoners. Tomoko's oom is de vrolijke eigenaar van een fabriek die de radiumhoudende frisdrank Fressy maakt, oma Rosa heeft een vreemd, Europees accent, en de huishoudhulpen meneer Kobayashi en mevrouw Yoneda vormen een excentriek duo. Maar als het jaar vordert, ontdekt Tomoko ook een schaduwkant. Waarom zit het tapijt vol schroeiplekken van sigaretten? Waarom is oom zo vaak en lang van huis? Waarom vertelt oma Rosa niet over haar Duitse verleden? Waarom ziet Mina zo bleek? En wat is haar eigen rol in dit huishouden?

- **De wind kent mijn naam** van Isabel Allende begint in Wenen, waar de vijfjarige, Joodse Samuel in 1938 door zijn moeder op een kindertransport naar Engeland wordt gezet. Hij ziet zijn ouders nooit meer terug; een jeugdtrauma waardoor hij zelfs geliefden op een veilige afstand houdt. Vele jaren later, in 2019, ontvlucht de zevenjarige Anita samen met haar moeder het geweld van El Salvador. Ook zij raakt aan de Amerikaanse grens van haar moeder gescheiden, en komt in San Francisco onder de hoede van de inmiddels bejaarde Samuel terecht. Voor hem is het alsof de geschiedenis zich herhaalt. Met alles wat in zijn vermogen ligt, ondersteunt Samuel de pogingen van de maatschappelijk werkster om Anita's moeder op te sporen. Isabel Allende is op haar beurt heel enthousiast over het volgende verhaal:

- Een jonge schrijver werkt aan het levensverhaal van de mythische Afrikaanse koningin van Saba. Zijn onderzoek brengt hem naar een oorlogsgebied - ooit een oude en magische streek, vol betoverende verhalen, dat de koningin verliet om de legendarische koning Salomo te ontmoeten. Ze was zo diep onder de indruk van zijn persoon en wijsheid, dat ze de rest van haar leven bij hem bleef. Terwijl de schrijver aan zijn verhaal werkt, verliest hij zijn hart aan een verloskundige die bruist van de energie en levenslust. Een vrouw die zich niet uit het veld heeft laten slaan door de tegenslagen in haar leven. Zij laat hem zien wat je van het leven - en de wereld! - kunt maken als je er vol overtuiging voor gaat. De Colombiaanse *Lauro Restrepo* vervaecht in **Lied van oude geliefden** deze twee liefdesgeschiedenissen van sterke en onafhankelijke vrouwen.

- In **Atalanta** vertelt *Jennifer Saint* het verhaal van de enige vrouwelijke argonaut. Wanneer er in plaats van de beoogde mannelijke troonopvolger van Arcadia een meisje wordt geboren, beveelt de koning dat zij moet worden achtergelaten op een berghelling om te sterven. De zuigeling wordt gevonden door een passerende moederbeer en groeit samen met de welpen op onder het beschermende oog van de godin Artemis. Atalanta zweert dat ze haar waarde zal bewijzen naast de beroemde helden van Griekenland en verlaat het bos om zich bij de groep Argonauten van Jason aan te sluiten. Maar kan ze haar eigen plaats in de legendes innemen in een wereld die voor mannen is gemaakt?

- **De spijker** is "een prachtige en indrukwekkende prestatie van de grootst mogelijke orde. *Zhang Yuerans* onverbiddele psychologische realisme wordt schitterend versterkt door haar magische beschrijvingen. De twee vertellers van de roman, jeugd vrienden, spreken namens een verloren generatie die een diepe kloof moet zien te overbruggen. Hun ouders en grootouders zijn beschadigd en schuldig, met stomheid geslagen door de gruwelen van de Culturele Revolutie. Li Jiaqi en haar oude vriend Cheng Gong lopen 'door een mist geweven van geheimen, verloren voortstappend, zonder de weg die voor ons lag te kunnen zien en zonder te weten waar we heen moesten'. Een glimp van een verboden zusje, een dode baby, is een van de meest aangrijpende momenten in de hedendaagse literatuur, en Li Jiaqi's hopeloze toenadering tot haar emotioneel ongenaakbare vader is een van de ontroerendste. Een grootouder die al talloze jaren tussen leven en dood verkeert roept het beeld op van een ijzingwekkende culturele stilstand. *Zhang Yuerans* zinnen en beelden hebben een onwerkelijke glans van zowel hard bevochten inzichten als eeuwige waarheden. Deze roman is een triomf." - Ian McEwan

- **Poel** is het debuut van de Ierse *Claire-Louise Bennett*. Het beschrijft het innerlijke leven van een naamloze hoofdpersoon, een jonge vrouw die ver van de bewoonde wereld een bijzonder bestaan leidt. De losse, verhaalachtige, intense stukken concentreren zich, soms met veel humor, op de verschillende onderdelen uit haar dagelijkse leven; van wat is de beste manier om pap of bananen te eten, tot een ontmoeting met koeien, tot het ambivalente begin van een nieuwe relatie. Terwijl de verteller in al haar excentriciteit naar voren komt, soms pijnlijk en vaak hilarisch, zoekt ze naar een houding om zichzelf te kunnen en mogen zijn in de wereld. "Dit is werkelijk een verbijsterend debuut, prachtig geschreven en ongelooflijk grappig", schreef *The Guardian* '

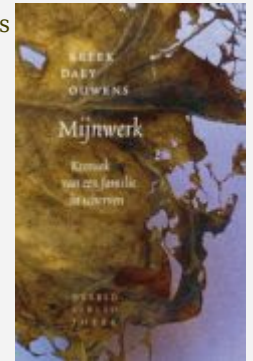
Ook verschenen:

- **Het kleinst gemene veelvoud** van *Pirkko Salsio* (Finland)
- **Het ongelukskind** van *Beatrice Salvioni* (Italië)
- **Rosarium** van *Charlotte Weitze* (Denemarken)

- **Werken voor de kost** van Claire Baglin (Frankrijk)
- **Omstanders** van Clara Drummond (Brazilië)
- **Wat stenen ons vertellen** van Clara Dupont-Monod (Frankrijk)
- **Een magische vlucht** van Giovanna Giordano (Italië)
- **Bank street** van Meg Howrey (V.S.)
- **Het kunstzijden meisje** van Irmgard Keun (Duitsland)
- **Fayne** van Ann-Marie MacDonald (Canada)

Poëzie

- **Mijnwerk** van Kreek Daey Ouwens draagt als ondertitel **Kroniek vaeen familie in scherven**. Sinds zij op 44-jarige leeftijd in *Hollands Maandblad* debuteerde met een verhaal roept Kreek Daey Ouwens in haar werk op fragmentarische wijze beelden en gebeurtenissen op uit haar jeugd en haar latere leven, ook in haar dichtbundels. Het manuscript van haar nieuwe bundel was voor uitgeverij Wereldbibliotheek aanleiding eerder bundels (*Stokkevingers*, *Blauwe hemel*, *Ik wil in mijn huis een raam ik wil het raam dichtdoen*, *Oefening in het alleenlopen* en *Guillaume*) nog eens na te lezen en ze bleken een geheel te vormen. Achter elkaar gezet en gelezen werden ze bijna een roman over haar

bijzondere, getekende Limburgse familie. "Haar werk is 'een juweel van stilte' genoemd en dat is misschien wel de beste omschrijving."

- **Citizen. An American lyric** van Claudia Rankine verschijnt, uitgegroeid tot een klassieker van de anti-racisme literatuur, na tien jaar in Nederlandse vertaling Het is een mengeling van een prozagedicht en (beeld)essay, dat een poëtische aanklacht vormt tegen het alledaags racisme in de westerse samenleving. Hoewel expliciete discriminatie inmiddels bijna overal wettelijk verboden is, worden zwarte mensen nog steeds dagelijks geconfronteerd met ongelijke raciale verhoudingen: in terloopse opmerkingen, scheve blikken, impliciete vooroordelen. Claudia Rankine verweeft scherpe observaties van zulke 'micro-agressies' met langere bespiegelingen over geweld - of dit nu verbaal of fysiek is, tersluiks of openlijk is, en toont de impact hiervan op het leven en de gemoedstoestand van

prominente zwarte mensen zoals Serena Williams.

Verhalen:

- De eeuwige stad Rome vormt de achtergrond van de negen subtiële, mooi geobserveerde verhalen van Jhumpa Lahiri in haar bundel **Romeinse verhalen**. Het overkoepelende thema is 'immigranten en andere buitenstaanders in het hedendaagse Italië'. Getekend door een omgeving die tegelijkertijd gastvrij als vijandig is, beleven de personages soms plotselinge momenten van zaligheid, maar ook gewelddadige tegenslagen: een vakantie van een welgesteld gezin in een huis vlak buiten Rome, maar de vertelster is die van de dochter van de aan lager wal geraakte huisbewaarder; een echtpaar dat in de stad vergeefs op zoek is naar troost en verlichting voor een tragische episode uit hun verleden; de

dichter Dante Alighieri die onverwacht opduikt in het leven van een Amerikaanse vrouw die naar Italië is verhuisd.

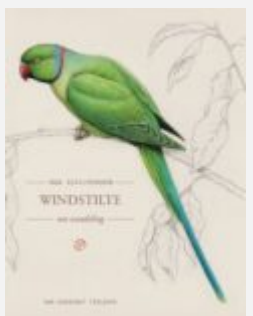

Wandelverhalen:

- **Het paradijs** van Nicolien Mizee: In de verhalen van Nicolien Mizee speelt de natuur, en de tuin in het bijzonder, een belangrijke rol. Of het nu om de tuin als lusthof gaat, als decor voor sisyfusarbeid of als pleidooi voor het kleine leven. In zeven verhalen laat ze zien dat de tuin ons vooral veel over onszelf leert. Verhalen over twee blauwebessen-struiken, een tuinfeest, over het identiteitsloze van tuinierkleding en de hagenpreek van een alternatief genezeres.

- **Terloops - Dwaalgast** van Nicolien Mizee: Nicolien Mizee heeft al van jongs af aan last van een verlammeende verdwaalkwaal. Dat maakt elke wandeling tot een onmogelijke opgave. Tot ze de beschikking krijgt over een TomTom en de route intypt naar de Zuidpier in IJmuiden. Die wandeling kent maar één optie: heen en terug.

- **Windstilte - een wandeling** van Inge Schilperoord: Bijna drie jaar geleden overleed Schilperoords oma. Om zich te dwingen vertrouwd te raken met haar dood, bezoekt ze regelmatig haar graf op Oud

Eik en Duinen in Den Haag,

Non-fictie

– Susan Sontag geldt bijna twintig jaar na haar dood nog steeds als een van de grootste, origineelste Amerikaanse denkers. Ze was heel goed in het scherp en treffend ontleden van culturele fenomenen. In **Over vrouwen** zijn haar stukken over vrouwen voor het eerst samengebracht. Ze schrijft over de neiging van vrouwen zich kleiner en afhankelijker te maken, ook als ze slim, ambitieus en zelfverzekerd zijn; over schoonheid en waarom veroudering voor vrouwen erger is dan voor mannen, over macht en klasse. Ze roept op intellect en complexiteit te verdedigen tegen versimpeling. Hoewel de meeste stukken rond 1970 zijn geschreven zijn ze erg actueel.

– Maaïke Meijer heeft zich vanaf haar studie Nederlands uitgebreid bezig gehouden met vrouwen en literatuur, en ook met de verbeelding van vrouwen in de cultuurgeschiedenis. Ze schreef biografieën over M. Vasalis en F. Harmsen van

Beek, en deed onderzoek naar Nederlandse dichters na W.O.II. In **Radeloze helden** bekijkt ze dit keer de kant en het beeld van mannen in literatuur, films en series van mannelijke makers en hoofdpersonages. En het lijkt me de moeite waard om te vermelden. Maaïke vond tot haar verrassing dat het wemelt van de geschiedenissen die een uitgesproken antiheld tot onderwerp hebben, en die haaks staan op het gangbare maatschappelijke mannelijkheidsbeeld. Ze herlas onder meer Wolkers, Hermans en Houellebecq, keek naar Casablanca, Dolor y Gloria, The Big Lebowski, One Flew Over the Cuckoo's Nest, en naar tv-series als Borgen en The Queens' Gambit. Ze herschreef freudiaanse verhalen over castratieangst en penisnijd, onderzocht haar eigen relatie tot genderfluiditeit, beschrijft de mannelijkheid in zichzelf en beschouwt het mannelijk lijden met een even kritische als empathische blik.

Activiteiten, dit keer allemaal buiten Utrecht:

– Het Stedelijk Museum Schiedam presenteert t/m 3 september een groot overzicht van het werk van de Nederlandse kunstenares **Frieda Hunziker (1908-1966)**. De tentoonstelling *Frieda Hunziker. Een vlucht naar Curaçao* gaat over de reis naar Curaçao die ze in 1951 maakte en die ze 'kreeg' van de KLM na deelname aan de tentoonstelling *Kunst in Vogelvlucht* in het Stedelijk in Amsterdam. Ze vindt er veel inspiratie; haar geabstraheerde figuratieve schilderijen uit de jaren kort na de oorlog maken plaats voor vrijer kleurrijk werk. Ook wordt ze er opgenomen door een kleine kring van Curaçaose kunstenaars, dichters en musici, die met elkaar bouwen aan een levendige eigen artistieke identiteit.

Meer

info: <https://www.stedelijkmuseumschiedam.nl/tentoonstelling/frieda-hunziker-een-vlucht-naar-curacao/>

– Ook t/m 3 september als je toch al in de buurt bent: eind vorig jaar ontving **Eveline Visser** de Hendrik Chabotprijs, de driejaarlijkse Nederlandse kunstprijs voor beeldend kunstenaars die wonen of werken in de regio Rotterdam of een nauwe band met de stad hebben. De jury viel voor de monumentale en visueel overweldigende beeldtaal van Eveline Visser die altijd, al vijftig jaar, groots en gedurfd werkt. Zodoende heeft ze een consistent en inhoudelijk gelaagd oeuvre opgebouwd dat in het huidige tijdsgewricht er onverminderd actueel uitziet. In het Chabotmuseum is in de tentoonstelling **Up in the clouds** nieuw en bestaand werk gecombineerd met een selectie werken van Henk Chabot.

Voor deze tentoonstelling maakt Eveline twee nieuwe installaties die aansluiten op de ruimten van het Chabot Museum, het Museumpark en de historie van de stad.

Meer info: <https://chabotmuseum.nl/exhibitions/eveline-visser-up-in-the-clouds/>

- Museum Slager is een museum voor realistische kunst in Den Bosch, oorspronkelijk gewijd aan acht Bossche schilders (waarvan vier vrouwen) uit drie generaties van één familie, de familie Slager. Nog maar t/m 16 juli zijn er twee tentoonstellingen over twee andere vrouwen: *Pats. Boem. Laat u verleiden* is een brede en gevarieerde tentoonstelling met werk van **Hanneke Gommers**. Haar schilderijen zijn heel kleurrijk en gaan zowel over haar dagelijkse leven als dat ze een verbinding aangaan met bekende schilderijen uit de kunsthistorie, zoals met werken van Picasso, Matisse, Caravaggio en Rubens.

From Ukraine with love toont werk van **Iryna Kravchenko**. Bij het uitbreken van de oorlog in Oekraïne verbleef ze net in Londen. Vanwege de onveilige situatie en een dochter in Gelderland besloot ze met familie naar Nederland te komen. Ze bezocht samen met haar moeder Museum Slager en zo ontstond een toevallige ontmoeting waaruit de expositie voort is gekomen. Iryna is (ook) landschapontwerper en schildert portretten, landschappen, bloemen en realistische kunst.

Meer info: <https://museumslager.com/activiteiten/pats-boem-laat-u-verleiden-een-nieuwe-expositie-van-hanneke-gommers/>
<https://museumslager.com/activiteiten/from-ukraine-with-love-expositie-van-werken-iry-na-kravchenko/?occurrence=2023-03-01>

- In museum de Fundatie is t/m 24 september de eerste museale solotentoonstelling van het werk van **Leiko Ikemura** in Nederland, **Motion of Love**. De titel komt voort uit Leiko's overtuiging dat we in essentie allemaal met elkaar verbonden zijn. Voortbordurend op dit gevoel creëert ze haar eigen universum, bewoond door hybride meisjes- en dierfiguren, waarin het gaat over leven en dood, vrouwelijkheid en natuur. *Motion of Love* weerspiegelt haar grote betrokkenheid bij materiaal, poëzie en ruimtelijkheid, en bundelt werk van de jaren tachtig tot nu in verschillende materialen: brons, terracotta, glas, schilderijen, tekeningen, film en fotografie. Deze diversiteit laat de interdisciplinaire werkwijze van **Leiko Ikemura** zien, die geïnspireerd is door haar vele reizen en haar overtuiging dat kunst zich in een continue wordingsproces bevindt.

Meer info: <https://www.museumdefundatie.nl/nl/leiko-ikemura/>

- **Bertien van Manen** (*Den Haag, 1942*) begon haar carrière in de modiefotografie voordat zij als autonoom fotografe de wereld over reisde. Ze wordt gezien als een van de vernieuwers van de documentairefotografie. Ze fotografeert voornamelijk mensen in alledaagse situaties, in gebieden waar politieke en sociaal-maatschappelijke veranderingen plaatsvinden. Haar eerste fotoboek was *Vrouwen te gast*, waarin ze vrouwelijke gastarbeiders portretteerde. Daarnaast wijdde ze een groot deel van haar leven aan het fotograferen van mijnwerkersgemeenschappen. Hier schoot zij niet zozeer heroïsche beelden, maar legde ze persoonlijke en intieme momenten vast - uit het leven van gezinnen die hier woonden en werkten. De tentoonstelling **Gluckauf**, die t/m 3 september te zien is in het SCHUNCK Museum in Heerlen, bestaat uit een selectie foto's van Bertien van Manen's werk. Bijzonder aan haar werk is o.a. de ruimte die zij met haar fotografie biedt aan het vrouwelijk perspectief.

Meer info: <https://www.schunck.nl/nl/museum/agenda/bertien-van-manen>

- De tentoonstelling **Ursula—Das bin ich. Na und?** (*Ursula - Dat ben ik. Ja, en?*) laat werk zien van **Ursula Schultze-Bluhm**. Deze Duitse kunstenares wist met haar schilderijen kijkers te boeien: kleurrijke schema's die zich een weg banen door felgekleurde landschappen. Soms verschijnt er een hoofd, soms een dier, een buitenaards wezen vormt zich om op te lossen in strepen in de surrealistische compositie van het beeld. *Ursula Schultze* zag het surrealisme niet als een stijl maar als een geestesgesteldheid. Mythische wezens en mythologische figuren getuigen daar van op het doek. Ze weerspiegelen haar gevoeligheden, angsten en obsessies. De tentoonstelling is nog t/m 23 juli te zien in Museum Ludwig in Keulen.

Meer info: <https://www.museum-ludwig.de/de/ausstellungen/ursula-das-bin-ich-na-und.html>

Bibliotheeknieuws:

- In juli zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. Omdat het vakantietijd is, en een aantal van ons op stap is,

vervallen de gebruikelijke openingsdagen halverwege de maand. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom als we er wel zijn, of stuur een berichtje.

- Komende vrijdag is de laatste leesgroepmiddag van het seizoen. In september gaan we weer beginnen met het bespreken van 8 nieuwe boeken die passen in de collectie van onze bibliotheek. Komende dagen zal de lijst preciezer worden samengesteld. Als je belangstelling hebt, er zijn een paar plaatsen open. Binnenkort zal de nieuwe lijst op onze website bekend gemaakt worden.

Meer info kan je opvragen via info@vrouwenbibliotheek.nl

- Voor wie het vorige maand heeft gemist: op de website Redpers.nl staat een uitgebreid artikel over onze bieb, **Hoe de Vrouwenbibliotheek in Utrecht een huiskamer voor iedereen werd**. Er wordt verteld over de geschiedenis van de bibliotheek, ook tegen de achtergrond van de ontwikkeling van vrouwenbibliotheken tijdens de verschillende feministische golven. Ook het functioneren van de bibliotheek nu krijgt aandacht.

Artikel in de link: <https://redpers.nl/2023/05/18/hoe-de-vrouwenbibliotheek-in-utrecht-een-huiskamer-voor-iedereen-werd/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Ik zeg Emily van Yentl van Stokkum, *Sophonisba Anguissola* van Menno Jonker en Nelleke de Vries,

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/06/08/etta-palm-door-wil-schackmann/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2023/06/26/ik-stuur-deze-brief-maar-op-goed-geluk-door-hella-s-haasse/>

De leenbijdrage voor 2023 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf juli geldt een leenbijdrage van € 15,- voor de rest van het kalenderjaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovr naam en 'leenbijdrage 2023'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd.

Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 28 juni 2023